İİB International Refereed Academic Social Sciences Journal

1. International Congress on Culture and Society Special Issue

2012 Volume:03 Issue:05

www.iibdergisi.com

BATI TÜRKİSTANDA KARAHANLI KENTLERİNİN GELİŞİMİ ÜZERİNE

Farhad MAKSUDOV

Aksaray Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü (Türkiye) ve Özbek Bilimler Akademisi'nin Arkeoloji Enstitüsü (Özbekistan)

Özet: 10.-12. yüzyıllarda Karahanlı İmparatorluğu Yedisu bölgesi ve kuzey-doğusundan Orta Asya'nın güney-batı hududlarına kadar genişlemiş ve buradaki vahaları tüm boyutlarıyla kontrol etmeye çalışmıştır. İmparatorluk genişledikçe Orta Asya'nın yerleşik vahalarında siyasî, iktisadî ve sosyal taraflardan farklılıklara sahip çeşitli toplumlara rastlamiştır (Çaç, Fergane, Ustruşana, Soğd, Buhara, Harezm vs.). Böyle şartlarda yerel kolaylıklardan faydalanmak icin İmparatorluk kendi siyasî ekonomisini uydurmaya çalışmıştır. Yazılı, arkeolojik ve numizamik kaynaklara göre, Fergane Vadisi'nde Karahanlılar tarafından para darbedilen en az on yönetim merkezinin oluşturluduğu (Ahsıket, Vanket, Kasan, Kuba, Marginan, Riştan, Uzgend, Oş, Hokand, Çunket) bilinmektedir. Ancak, Vanket ve Çunket gibi kentlerin nerede bulunduğu tespit edilmemiştir. Mezkür çalışmada Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) vasıtasıyla Karahanlıların kurdukları memuri merkezlerin dağılım özellikleri araştırılarak Karahanlı döneminde yönetim merkezlerinin tarım vahalarının yukarısında yani dağ eteklerinde yapılan hayvancılık bölgelerine yakın noktalarda oluşturulduğu belirlenmiştir. Sonuçta konumu belli olmayan adı geçen kentlerin yerleşimi konusunda yeni fikirler ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Karahanlı, Fergane Vadisi, Yerleşim Modelleri, Arazi Kullanımı, CBS, Topoğrafik Analiz.

ON DEVELOPMENT OF THE KARAKHANID SETTLEMENTS IN WESTERN TURKISTAN

Abstract: During the 10th – 12th centuries the Karakhanıd Empire has expanded from the Yettisu and its north-east towards Central Asia's south-western regions; consequently, the Karakhanids attempted to fully control the occupied oases. With expansion of the Empire into Central Asian oases it faced societies with various political, economic and social organization (Chach, Ferghana, Ustrushana, Soghd, Bukhara, Horezm etc.). The Empire strived integrated its political economy in order to take advantage of the local conditions. According to written, archaeological and numismatic data, at least ten administrative centers with mint such as Ahsiket, Vanket, Kasan, Kuba, Marginan, Rishtan, Uzgend, Osh, Hokand, Chunket are known. However, the location of two of them – Vanket and Chunket – have not yet been identified. The settlement patterns of administrative centers established by Karakhanids have been investigated with the use of Geographic Information Systems (GIS) in this study, which proposed that the Karakhanid administrative centers with mint were established in the upper parts of farming oases, i.e. in the areas close herding areas in the piedmonts. As a result, the new ideas have been suggested regarding the location of the above-mentioned unidentified administrative centers.

Keywords: Karakhanids, Ferghana Valley, Settlement Patterns, Land use, GIS, Topographic Analysis.

İİB International Refereed Academic Social Sciences Journal

1. International Congress on Culture and Society Special Issue

2012 Volume:03 Issue:05

www.iibdergisi.com